

Pesti Központi Kerületi Bíróság
2.B.30.176/2015/5.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság Budapesten, 2015. szeptember hó 29. napján meghozta a következő

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: 111/3025-0/2015	
Érkezett: 2015 OKT 08.	
Példány: 1	Kezelőiroda: tb
Melléklet: <i>Bíróság által</i>	

V É G Z É S T:

a bíróság a fogolyszökés vétsége miatt [REDACTED] ellen indult büntetőeljárást *felfüggeszti*, és kezdeményezi a 2012. évi C. törvény (Btk.) 283.§ (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének Alkotmánybíróság előtti vizsgálatát.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A Budapesti X. és XVII. kerületi Ügyészség a bíróságra 2015. január hó 21. napján érkezett B.XVII.3935/2014/6. számú vádiratában emelt vádat [REDACTED] szemben a Btk. 283.§ (2) bekezdésébe ütköző fogolyszökés vétsége miatt, az alábbi tényállás alapján. A vádlott megszegte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2014. június hó 17. napján jogerőre emelkedett 9.B.32.894/2013/65. számú végzésével elrendelt házi őrizet szabályait, mivel rendszeresen elhagyta a kényszerintézkedés végrehajtására kijelölt Budapest, X. kerület Székfűvirág utca 4. I. emelet 4. számú lakást, a Budapesti X. kerületi Rendőrkapitányság járőre által 2014. június hó 24. napján foganatosított ellenőrzés alkalmával sem tartózkodott ezen a címen.

A Btk. 283.§ (2) bekezdésének az elkövetéskor hatályos szövege a következő: „Aki abból a célból, hogy az ellene folytatott büntetőeljárás alól oly módon vonja ki magát, hogy a lakhelyelhagyási tilalom tartama alatt a számára kijelölt területet, körzetet vagy a házi őrizet tartama alatt a kijelölt lakást és az ahhoz tartozó bekerített helyet a házi őrizet szabályainak megszegésével elhagyja, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.” Az egyes büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi LXXVI. törvény 25.§-a 2015. július hó 1. napi hatállyal az alábbiakra módosította a (2) bekezdés szövegét: „Aki abból a célból, hogy az ellene folytatott büntetőeljárás alól kivonja magát, a lakhelyelhagyási tilalom tartama alatt a számára kijelölt területet, körzetet vagy a házi őrizet tartama alatt a kijelölt lakást és az ahhoz tartozó bekerített helyet a kényszerintézkedés szabályainak megszegésével elhagyja, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”.

A bíróság álláspontja szerint a jelenleg hatályos Btk. 283.§ (2) bekezdése Magyarország Alaptörvényébe ütközik, mert egyrészt a tényállás megfogalmazása nem egyértelmű, így a jogállamiságból fakadó norma-világosság követelményét sérti, másrészt a

lakhelyelhagyási tilalom, valamint a házi őrizet szabályainak megszegőivel szembeni jogkorlátozás a feltétlenül szükséges mértéket meghaladja és az elérni kívánt céllal nem áll arányban.

I.

Magyarország Alaptörvénye Alapvetés című fejezet B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam.

A 11/1992. (III.5.) AB határozat értelmében a jogbiztonság az Államtól és elsősorban a jogalkotótól azt várja el, hogy a jog egésze, egyes részterülete és egyes szabályai is világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára a büntetőjogban is előre láthatóak legyenek, illetve megfogalmazza, hogy a jogbiztonság megköveteli a jogszabályok olyan világos és egyértelmű megfogalmazását, hogy mindenki, akit érint, tisztában lehessen a jogi helyzettel, ahhoz igazíthassa döntését, magatartását és számolni tudjon a jogkövetkezményekkel. Ide értendő az is, hogy ki lehessen számítani a jogszabály szerint eljáró más jogalanyok és állami szervek magatartását. Az Alkotmánybíróság más határozatában is [26/1992. (IV.30.) AB határozat és 9/1992. (I.30.) AB határozat] világossá tette, hogy a jogbiztonság megköveteli, hogy a jogszabály szövege világos és egyértelmű, ugyanakkor a jogalkalmazó számára felismerhető normatartalmat hordozzon.

A jogállamiság fogalma tág meghatározást tesz lehetővé, azonban a jogállamiság fogalmához olyan elvi jelentőségű kritériumok tartoznak, amelyek az Alaptörvény szelleméből is fakadnak, valamint amelyeket az Alkotmánybíróság több határozatával is megerősített. Az egyik legfontosabb elvi jelentőségű és a jogállamiság sérthetetlenségét jelentő pont a jogbiztonság, illetve ennek útján az úgynevezett norma-világosság követelménye, amelynek lényege, hogy a törvények megfogalmazása mindenki számára, így a jogkereső állampolgárok, de a jogalkalmazó szervek számára is tiszták, érthetőek és szabatosak legyenek.

A Btk. 283.§ (2) bekezdés normaszövege olyan bizonytalanságot hordoz, amely kétségesé teszi, hogy az ezen bűncselekmény elkövetése miatt indult büntetőeljárások során a tényállásban megfogalmazott célzatra érdemi bizonyítást lehet felvenni, nem lehet ugyanis aggályok nélkül megállapítani, hogy valakinek a kényszerintézkedés szabályainak megszegésével, az eltávozással az lenne a célja, hogy kivonja magát a büntetőeljárás alól.

A nyomozás során a büntetőeljárás nyomozati cselekményekből, bizonyítás felvételéből áll, így az enyhébb kényszerintézkedés hatálya alatt álló gyanúsítottak kihallgatáson, szembesítésen kell megjelenie, valamint további bizonyítási cselekményeken kell részt vennie. A vádemelés után a bíróság által elrendelt/fenntartott házi őrizetben lévő, illetve lakhelyelhagyási tilalom alatt álló vádlottnak kötelessége a tárgyaláson részt vennie

(kivéve, ha úgy nyilatkozott, hogy azon nem kíván részt venni - Be. 279.§ (3) és (4) bekezdés - és ehhez a bíróság hozzájárult). A tárgyalási szakban a büntetőeljáráshoz ezen kívül szükség szerint hozzátartozik a szakértői bizonyítás, vagy más bizonyítási eljárás, mindezekon szükség lehet a vádlott jelenlétére. Mindezekhez képest nem lehet megállapítani, hogy önmagában abból, hogy a terhelt az enyhébb kényszerintézkedés szabályait megszegte, hogyan következik, hogy ezzel a célja az volt, hogy a büntetőeljárás alól kivonja magát. A törvény szoros értelmezéséből az következne, hogy amennyiben a terhelt az eljárási cselekményeknél egyébként megjelenik, vagyis nem lenne megállapítható, hogy ki akarta vonni magát az eljárás alól, akkor nem lenne alkalmazható a Büntető törvénykönyv szóban forgó tényállása, erre vonatkozóan is szükséges az Alkotmánybíróság állásfoglalása.

A konkrét esetben, a vádirati tényállás alapján ugyancsak kétséges lehet, hogy a többszöri eltávozásból önmagából következik-e, hogy a soron következő tárgyalási határnapon nem kívánt a vádlott megjeleni. Ebből következik, hogy feltehetően csak azt követően lehetne a Btk. 283.§ (3) bekezdésébe ütköző bűncselekmény miatti büntetőeljárást megindítani, ha a soron következő büntetőeljárás esemény alól ténylegesen kivonta magát a terhelt, de természetesen itt is felmerülhet, hogy azt önhibából, vagy anélkül mulasztotta el. Mindezek a bizonytalanságok nem csak a jogalkalmazó, hanem a jogkereső és még ártatlannak tekintett terhelt számára is problémát jelenthetnek, így a bíróság álláspontja szerint a normavilágosság kritériumának a törvényszöveg nem felel meg, kérjük ennek Alkotmánybíróság általi vizsgálatát.

II.

Magyarország Alaptörvényének Szabadság és felelősség című fejezete I. cikk (3) bekezdése szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Az Alaptörvény Szabadság és felelősség című fejezete XXVII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek, aki törvényesen tartózkodik Magyarországon területén, joga van a szabad mozgáshoz, és tartózkodási helye szabad megválasztásához.

A fenti fejezet XXVIII. cikk (2) bekezdése szerint senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg. Ezzel megegyezően fogalmaz a Be. 7.§-a.

A lakhelyelhagyási tilalom és a házi őrizet megszegésének bűncselekménnyé nyilvánítását az egyes büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CLXI. törvény 14.§-a

iktatta be, és 2011. január hó 1. napjától hatályos. (Az akkori Btk. - 1978. évi IV. törvény - 245.§ (2) bekezdés b) pontja szerint a büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, ha a terhelt abból a célból, hogy a kényszerintézkedés végrehajtása alól kivonja magát, a házi őrizet vagy a lakhelyelhagyási tilalom szabályait megszegi.) A fenti magatartás bűncselekménnyé nyilvánításának miniszteri indokolása szerint bár már most is biztosított mindkét kényszerintézkedés megszegése esetére eljárásjogi jogkövetkezmény, ugyanakkor a lakhelyelhagyási tilalom és a házi őrizet szabályait többféleképpen meg lehet szegni, annak vannak *enyhébb* (pl. a terhelt lakhelyét az arra kijelölt időn és célon kívül elhagyja, de utána oda visszatér) és *súlyosabb formái*, ezért a jogalkalmazási tapasztalatok szerint indokolt, hogy ezen szabályszegések között a törvény is különbséget tegyen, és annak ne csak az adott eljárásban legyen jogkövetkezménye, hanem a súlyosabb szabályszegés büntetendő cselekmény is legyen.

A 2012. évi C. törvényben, az új Büntető törvénykönyvben megfogalmazott tényállás további pontosítását követően alakult ki a 2015. július hó 1. napjától hatályos szöveg, azonban az enyhébb kényszerintézkedések megszegésének bűncselekménnyé nyilvánításának indokoltsága továbbra sem került pontosabban meghatározásra, a korábbi, többször módosított törvényszöveghez fűzött indokolás nem egészült ki azzal kapcsolatosan, hogy mely cselekmények minősülnek „súlyosabb”, ezért büntethető szabályszegéseknek.

A büntetőeljárás során a szabadságot korlátozó kényszerintézkedések közül a legszigorúbb az előzetes letartóztatás, illetve a legfeljebb 72 óráig fenntartható őrizet, amelyek végrehajtása azonban nem az önkéntes jogkövetésen alapul, a szabályok betartását, a szökés megakadályozását állami intézmények - büntetés-végrehajtási és rendőri szervek - biztosítják. A lakhelyelhagyási tilalom - Be. 137.§ - a terhelt mozgási szabadságát és a lakóhely szabad megválasztásának jogát, a házi őrizet - Be. 138.§ - pedig a terhelt mozgási szabadsága mellett a tartózkodási hely szabad megválasztásának jogát korlátozza. Ez utóbbinál rendelhető el, hogy a rendőrség elektronikus nyomkövetővel ellenőrizze a házi őrizet betartását, de ez sem akadályozza meg önmagában a szabályok megszegését, konkrétan a lakás elhagyását.

Amennyiben a terhelt az enyhébb kényszerintézkedés alól kivonja magát, a Be. 139.§ (1) bekezdése értelmében elrendelhető az előzetes letartóztatása (a lakhelyelhagyási tilalom megszegőjével szemben lehetőség van az eggyel szigorúbb kényszerintézkedés, a házi őrizet elrendelésére is), a szabadsága ilyen módon ténylegesen is el lesz vonva, így ez, a szabályszegés eljárásjogi „szankciójaként” értelmezhető. A bíróság álláspontja szerint azonban a lakhelyelhagyási tilalom, és a házi őrizet szabályainak megsértésének bűncselekménnyé nyilvánítása meghaladja a feltétlenül szükséges mértéket és aránytalan súlyú a korlátozott szabadságjogok tükrében.

Az Alaptörvény fent idézett rendelkezéséből, de az Alkotmánybíróság töretlen

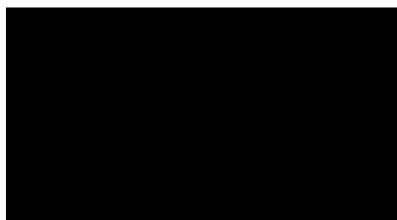
gyakorlatából is következik, hogy az ún. szükségesség-arányossági teszten kell megmérni, hogy valamely tett (vagy mulasztás) bűncselekménnyé nyilvánítása feltétlenül indokolt-e, nem elegendő-e a megvalósulása esetére olyan enyhébb jogkövetkezményt fűzni, amely az elkövető jogait kevésbé korlátozza. A bíróság álláspontja szerint indokolt annak Alkotmánybíróság általi mérlegelése, hogy nem elegendő-e az eljárásjogi jogkövetkezmény, vagyis, hogy a bíróság döntésétől függően a lakhelyelhagyási tilalom és a házi őrizet szabályainak megsértője előzetes letartóztatásba helyezhető, mindenképpen szükség van-e a bűncselekménnyé nyilvánításra.

Az előzetes letartóztatás, mint a legszigorúbb kényszerintézkedés megszegése esetén a bűncselekmény minősítés szempontjából eltérő a jogi megítélés, mert ennek megszegése - tényleges fogolyszökés - esetén nem lehetne szigorúbb eljárásjogi következményeket alkalmazni, másrészt ebben az esetben a szabályok betartása nem önkéntes alapra épül, hanem azt az állam maga garantálja.

Ugyancsak kérdésként vetődik fel, hogy az ártatlanság vélelmének alaptörvényi és eljárási alapvető garanciájának fényében nem értékelhető-e túlzott jogkorlátozásként a bűncselekménnyé nyilvánítás, hiszen az alapeljárás természetesen zárulhat megszüntetéssel/felmentéssel, miközben az enyhébb kényszerintézkedés szabályainak megszegése, így a kettő évi szabadságvesztéssel fenyegetett fogolyszökés vétsége miatt büntetőeljárás indulna.

Mindezekre figyelemmel a bíróság a Be. 266.§ (1) bekezdés b) pontja alapján az eljárást felfüggesztette és az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte, mert az ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia - nevezetesen a 2012. évi C. törvény 283.§ (2) bekezdését - amelynek alaptörvény-ellenességét észlelte. A jogorvoslat lehetőségét a Be. 276.§ (1) bekezdés c) pontja zárja ki.

Budapest, 2015. szeptember 29.

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő

